

FRELSE, MISJON OG HUMANISERING

av

YOSHIRO ISHIDA

I sin siste bok, som nettopp behandler vårt emne, skriver M. M. Thomas bl. a.: «Misjon med sikte på frelse, og virksomhet for humanisering er meget nøye forbundet med hverandre, men kan allikevel ikke sies å være identiske.»¹ Thomas setter fingeren rett på problemet og kommer frem til en akseptabel løsning på dette. I likhet med ham ser også jeg dette spørsmål, som er blitt så intenst diskutert og som det er blitt gitt så vidt forskjellige svar på, ut fra de unge kirkers synspunkt.

Det er flere faktorer som har fremkalt de forandringer og utfordringer som vi idag står overfor i den kristne misjon: sammenbruddet av forestillingen om «kristenheten» (den ukritiske identifisering av den vestlige verden og dens kultur med kristendommen); avvisningen av den kategoriske distinksjon mellom den kristne og den ikke-kristne verden; forståelsen av misjonen, ikke som en horisontal bevegelse med utgangspunkt i «kristne» land, men som *missio Dei* (Guds misjon) og dermed som en oppgave for Guds folk på alle steder og til alle tider; aksentforskyvningen fra konfesjonell til økumenisk misjonsvirksomhet; omformingen av kirkens tradisjonelle «kom-struktur» til en aktiv, misjonerende «gå-struktur»; og den stadig sterkere understrekning av det sosiale moment i målsetningen. Hva det siste angår, er kirken i og med den nye situasjon i verden blitt tvunget til å innse at denne verdens anliggender angår også den. En misjon som sikter på frelse, må også ta alvorlig spørsmålet om humanisering. Omvendelse har ikke bare en vertikal dimensjon (Gud vis-à-vis mennesket), men også en horisontal dimensjon (sosialt ansvar og engasjement).

Den aktuelle diskusjon om disse ting har forårsaket en stadig voksende spenning, en spenning som synes å kulminere i en be-

klagelig polarisering mellom dem som understreker forkynnelsen av evangeliet til individuell frelse, og dem som legger vekt på sosialt engasjement gjennom humanisering.

Det bør bemerkes at sammen med denne diskusjon har det utviklet seg et dypere kjennskap til de ikke-vestlige lands krav og behov. I det store og hele har diskusjonen foregått, ikke bare i Vesten, men også i vestlig sammenheng. Som eksempel på dette kan nevnes at den undersøkelse, i Kirkenes Verdensråds regi, av «menighetens struktur» som opprinnelig skulle ha omfattet også kirkene i Asia, Afrika og Latin-Amerika, kom ut i form av rapportene til arbeidskomitéene i Europa og Nord-Amerika. På en måte er det imidlertid bare naturlig og riktig at de problemer som oppstår i Vesten, også behandles i vestlig sammenheng.

Både de som ensidig understreker viktigheten av forkynnelsen av evangeliet med sikte på individuell frelse, og de som helt og fullt identifiserer misjon med medmenneskelighet gjennom sosialt engasjement begår den samme feil, nemlig å undervurdere alvoret i den virkelighet — situasjonen i vår verden slik den faktisk er — som kirkene er satt i og sendt til.

Overfor denne virkelighet, og under trykket av utfordringen fra de ikke-kristne omgivelser går det ganske enkelt ikke an å påstå at det som ikke er *teologisk*, er *antropologisk*. Grunnlag og sikte for kristen tenkning og aktivitet er «hverken Gud eller mennesket i det abstrakte; hverken Guds metafysikk eller menneskets videnskap isolert». ² Det er Jesus Kristus, Ordet som ble kjød, som kom til verden, levde i verden, ble korsfestet og oppsto fra de døde. Frelsen — den enkelte fortapte sjels delaktighet i den eskatologiske salighet — kan aldri bli fullt forstått atskilt fra dens jordiske dimensjon: «her og nå»-virkeligjørelse, solidaritet med alle mennesker som Kristus døde for.

På den annen side innebærer den forståelsen av kristen misjon som ett med «kristent nærvær» eller «humaniserings-bestrebelse», en optimistisk triumferende bekreftelse av verden. Den store kjensgjerning at Gud elsker verden, står med rette i sentrum for oppmerksomheten idag, men med det resultat at verdens avvisning av Gud blir oversett. Vi ser en overgang fra mis-

sio Dei til missio ad humanum. Forkynnelsen av syndstilgivelsens sentrale budskap er blitt uklar, og det burde egentlig være utenkelig i en situasjon hvor vi daglig konfronteres med de negative krefter i tilværelsen.

Vi trenger alle å bli minnet om den kristne misjons omfattende karakter, dvs. enheten og integreringen av disse tre elementer: Kerygma (forkynnelse), koinonia (fellesskap) og diakonia (tjeneste). Et blikk på den økumeniske samtale om misjonen i de siste årtier viser at inntil møtet i Evanston (1954) var forkynnelsens sentrale plass bibeholdt midt under utfordringene fra den omskiftende verden. Senere — jfr. konferansene i New Delhi (1961), Mexico City (1963) og Genève (1966) — har det vært en tendens til å definere misjon som tjeneste i verden, dvs. som kristent vitnesbyrd vis-à-vis sosiale og økonomiske problemer. Den uttalelse om misjon som konferansen i Uppsala (1968) vedtok, skapte etter min mening ikke den nødvendige klarhet i spørsmålet. Av de tre komponenter i oppdraget som ble nevnt ovenfor, ble forkynnelsen underordnet tjenesten (og fellesskapet). Forkynnelsen er nok med, men bare underforstått. Det er grunn til å spørre: «Hva skjedde med forkynnelsen?»³

Hvis vi går med på den påstand at kirken er en funksjon av missio Dei, og at kirkens eksistensrett bare kan uttrykkes i «funksjonelle» termini, så blir dens ontologiske basis ignorert. Kirken blir bare en «hending» (happening) i den funksjonelle misjon. *Missio Dei* blir på den måten ensbetydende med Guds arbeid rettet mot verden, idet dette arbeid går forbi resp. foran kirken.

Gud, som brukte endog Farao til å demonstrere sin eksistens og makt over hele Egypt, kan ganske sikkert bruke alle ting for sitt formål. Men da reiser et alvorlig spørsmål seg: Hva er forskjellen mellom kirkens misjonerende funksjon og den som formidles av andre, som f. eks. Farao? Å svare, som enkelte gjør, med å vise til kirkens «underforståtte» eller «uttalte» eksistens som Guds folk i verden eller kirken som «positiv» eller «ubevisst» misjonsfaktor, stemmer ikke med virkeligheten. Svaret må være kirken som det apostoliske fellesskap i og til verden, og det av følgende grunner:

1. *Kirken som samtidig misjonens middel og mål.* Den øku-

meniske samtale har tilstrekkelig demonstrert at kirken bare kan eksistere i den utstrekning den er misjon. Imidlertid tror jeg personlig at den oppfatning at kirken ikke er noe annet enn misjon og således eksisterer bare for andre, er teologisk tvilsom.

Vi må konstatere at kirken, for å være en kirke i verden, nødvendigvis må være misjonerende, men vi kan ikke si at en kirke som ikke er misjonerende, ikke er kirke. I virkeligheten er det ikke misjon alene som opprettholder kirken. Det som til syvende og sist bærer en kirke som kirke, er den virkelighet som heter Kristi liv, død og oppstandelse, gjennom nådemidlene. Kirken er stedet hvor vi får en forsmak på det nye liv i Guds rike.

Når vi har erkjent dette, så må vi hevde at kirken ikke er misjon, men heller at kirken har fått i oppdrag å utføre Guds misjon. Kirken er på én og samme tid misjonens middel og mål. Det er dette som gjør at den har en enestående plass i Guds totale misjon i verden. Gud arbeider i verden gjennom nådemidlene som er betrodd kirken. Kirken i denne forstand kan best betegnes som «det apostoliske fellesskap».

2. *Forholdet mellom det middelbare og det umiddelbare.* — Nyere økumeniske dokumenter, gir inntrykk av at vi går inn i en ny fase i den økumeniske bevegelse, med sentrum i verden mer enn i kirken. Og der er gode grunner for dette. Jo mer oppmerksomheten samler seg om den planetære verden og hele menneskeheten, jo mer vender kritikken seg mot den innadvendte og institusjonaliserte kirke, med selvoppholdelse som hovedmål. Denne kirke trenger virkelig omforming eller fornyelse.

Et spørsmål som er forblitt ubesvart siden møtet i Mexico City (1963), er dette: «Kan det gjøres gjeldende en distinksjon mellom Guds forsyn og handling i historien i sin alminnelighet og Guds forløsende handling gjennom kirkens kerygmatiske oppgave? Hvis fornyelsen av hele menneskeheten oppnås utenfor den ordnede kirke, nemlig gjennom sekulære aktiviteter som kirken tilskyndes til å samarbeide med, hva består da «kristeligheten» i kirkens virksomhet egentlig i, og hva blir da målsetningen for kristen misjon?»

Dette bringer oss til problemet om forholdet mellom misjo-

nens middelbarhet, og umiddelbarhet — og medmenneskelighets-oppgaven. Her blir vi igjen minnet om virkeligheten av å ha en klar distinksjon mellom lov og evangelium, og om forståelsen av begge rette funksjon og deres komplementære forhold. Parallellt med vår forkynnelse av evangeliet om syndstilgivelsens absolutthet, må vi erkjenne lovens universalitet, dvs. at alle mennesker, overalt og til alle tider, uansett geografiske, etniske og religiøse forhold, er under loven. I og med denne kjensgjerning aksepterer kirken et grunnlag for kontakt, samdeling og endog samarbeid med alle dem som, i lys av loven, vil ta del i medmenneskelighets-oppgaven. På lovens område er det ikke noen kategorisk distinksjon mellom den kristne og den ikke-kristne, mellom et innenfor og et utenfor kirken.

Det faktum at alle er under loven innebærer også fordømmelsen under loven (*lex semper accusat*). Loven gir alle mennesker i verden en felles basis for felles aksjon med sikte på å fremme rettferdighet og velferd, men på samme tid stiller loven alle mennesker til alle tider overfor den levende Guds krav, og dette leder dem til å bli oppmerksom på det fryktelige fangenskap som synden holder oss i, et fangenskap som bare Jesus Kristus kan frelse oss fra. Dette er den absolutte realitet som kirken som samfunnet av Den Hellige Ånds «førstegrøde» er kalt til å vitne om. Og slik må den også forkynnes, og da først og fremst i motsetning til den oppfatning som gjør *missio Dei* til *missio ad humanum*. En identifikasjon av frelsen med medmenneskelighet er ensbetydende med en sammenblanding av lov og evangelium.⁴

Til forskjell fra loven kan evangeliet bare formidles gjennom de kristnes personlige vitnesbyrd om evangeliets absolutthet. Evangeliet er relevant for verden bare middelbart, dvs. gjennom dem som har del i syndstilgivelsens glede. Det er denne glede som skaper og opprettholder kristen misjon, i og gjennom kirken.

¹ M. M. Thomas: *Salvation and Humanisation*, s. 8.

² M. M. Thomas, *anf*, skrift s. 7.

³ Se min artikkel "Whatever Happened to the Kerygma?", i *Lutheran World*, 1969 s. 339–350.

⁴ Jfr. George W. Forell: "Lutherans in the Ecumenical Movement", i *Rachi: A Record of the Asia Lutheran Conference 1964* s. 26–33.